

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2010/17614 ART-MA-GUS
Arkivkode:
871.3

Dato:
18.02.2011

Høring av forslag til program for konsekvensutredning for åpning av havområdene ved Jan Mayen for petroleumsvirksomhet

Viser til henvendelse fra Miljøverndepartementet datert 07.01.11 om anmodning om høringsuttalelse knyttet til Forslag til program for konsekvensutredning for åpning av havområdene ved Jan Mayen for petroleumsvirksomhet. DN mener prosessen rundt denne saken så langt har blitt gjort på en åpen og inkluderende måte fra OED sin side, og vi håper dette vil fortsette også videre i prosessen. Det er i programmet ført opp en del punkter med relevante aktiviteter som skal utredes. DN har en del kommentarer knyttet til de temaene vi mener det bør være et ekstra fokus på i utredningene som er planlagt, og har gitt våre kommentarer under de tre kapitlene i forslaget til program for konsekvensutredning.

Innledningsvis ønsker DN å påpeke at vi forutsetter at hele åpningsprosessen gjøres i henhold til naturmangfoldloven.

Kommentarer til 1. Innledning

Det er i innledningen ikke oppgitt noen overordnet tidsramme for åpningsprosessen, og heller ikke når det planlegges fremleggelse av en stortingsmelding. Det står imidlertid at det skal gjennomføres kartlegging av ressursgrunnet for petroleum og miljøverdier. DN mener begge deler bør sette premissene for KU- prosessen, og være styrende for tidsløpet for andre aktiviteter. Det er viktig at det blir satt av tilstrekkelig med tid til hele prosessen, slik at man først får et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag til videre utredninger, vurderinger og beslutningsprosesser. Vi forutsetter derfor at resultatene fra feltarbeid mhp miljøverdier og seismiske undersøkelser legges til grunn i det videre utredningsarbeidet. Konsekvensutredningen må være dekkende for det faglige grunnlaget som Stortingets og Regjeringens beslutning om åpning skal baseres på.

Det er lenge siden sist det ble startet en prosess rundt åpning av nye områder på norsk sokkel. DN har forventninger til at de konsekvensutredningene som gjennomføres som en del av åpningsprosessen vil gjøre noen overordnede vurderinger utover det som er vanlig i konsekvensutredninger knyttet til enkeltutbygginger, og vurderer tydelig både utfordringer og egnethet knyttet til eventuell fremtidig petroleumsvirksomhet i området. Vi mener det er viktig at eventuelle miljøkonsekvenser, spesielt for Jan Mayen og tilhørende miljøverdier, knyttet til eventuell virksomhet i ulike deler av utredningsområdet kommer tydelig fram. Som nevnt under avsnitt 1.4 står det at det skal foretas en

Besøksadresse:
Tungasletta 2
Postadresse:
Postboks 5672 Sluppen
N-7485 Trondheim

Telefon:
73 58 05 00
Telefaks:
73 58 05 01

Videokonf:
73 90 51 40

Internett:
www.dirnat.no
E-post:
Postmottak@dirnat.no

Saksbehandler:
Guro Sylling
Telefon:
73 58 07 05

avveining mellom ulike interesser som gjør seg gjeldende i det aktuelle området. DN mener at målsetningene for hva man ønsker å undersøke må komme klart fram, og hvordan man skal avveie ulike interesser. DN sitt syn er at det bør være en målsetting med utredningsarbeidet å gjøre arealbaserte vurderinger innen utredningsområdet, for å identifisere om det er deler av områdene som vil være uforenelige med aktivitet av miljøhensyn, områder som er miljømessig utfordrende og som vil kreve spesielle tilpasninger ved aktivitet, og områder som vurderes mindre utfordrende miljømessig. Dette er viktig informasjon som underlag for videre beslutninger i åpningsprosessen, og som bør komme frem i en KU. Det må legges vekt på å beskrive hvilket kunnskapsgrunnlag og kvaliteten av dette som er lagt til grunn i konsekvensvurderingene. Der det er manglende kunnskap til å gjøre vurderinger, må dette komme klart frem i KU.

Kommentarer til 2. Kunnskapsstatus

Meteorologiske - og fysiske forhold

OED skriver at kunnskapen om strømforhold i området er tilstrekkelig, og videre at lokale forhold vil dekkes opp senere i forbindelse med konkrete prosjekter. DN sitt syn er at kvaliteten på strømdataene har større betydning i forbindelse med en åpningsprosess, enn ved de vurderingene som ble foretatt i forbindelse med Forvaltningsplan for Norskehavet, da mulig petroleumsvirksomhet ved Jan Mayen ikke ble håndtert som en reell problemstilling på det tidspunktet. Det er derfor viktig at strømdataene er av en slik oppløsning at de vil kunne gi informasjon om mulighetene for at Jan Mayen og omkringliggende områder kan påvirkes.

Jan Mayen naturreservat

Det er kun gjort sporadiske undersøkelser av flora og vegetasjon på Jan Mayen. En fullstendig kartlegging må prioriteres og gjennomføres raskt i de to virksomhetsområdene (Kvalrossbukta, Olonkinbyen – flystripen), samt langs ”forbindelseslinjen” mellom de to områdene hvor forskriften åpner for eksempel for pipeline eller langs eksisterende vei. Dette gjelder også for fauna – i første rekke vil dette gjelde ”lavere fauna” – men fuglekolonier kan for eksempel bli berørt i fjellveggen vest for stasjonen avhengig av om og hvordan en evt. tenker seg fjellhaller her.

Konsekvensutredningen må i tillegg til å utrede problemstillingen opplistet i kapittel 3.3 også utrede konsekvenser i forhold til internasjonale forpliktelser. Dette gjelder bl.a. internasjonale naturvernkonvensjoner som CMS (Bonn – om trekkende arter), Ramsarkonvensjonen om våtmarker, Verdensarvkonvensjonen (UNESCO). For sistnevnte innebærer dette en konkret vurdering av om eventuell petroleumsvirksomhet vil ha betydning for om det geologiske fenomenet ”The Mid Atlantic Ridge (MAR)” kan oppnå status som verdensarvområde. (Jan Mayen representerer den nordligste øya på MAR og anses som viktig for å demonstrere ryggens fulle utstrekning med geologiske og biologiske variasjoner). Jan Mayen er ikke nominert til UNESCO verdensarvliste, men har status som tentativt område. Det vil si at Jan Mayen er et område som Norge har kunngjort vil være aktuelt å nominere som del av en større transnasjonal serienominasjon sammen med Island, Storbritannia, Brasil og Portugal. Normalt indikerer tentativ status at det vil skje en oppfølging innenfor en 10 års periode (3. avsnitt side 9).

Det ble tydeliggjort i forbindelse med behandlingen av området ”Belize Barrier Reef Reserve System” under verdensarvkomiteens møte i Brasilia (juli 2010) at verdensarvstatus og petroleumsvirksomhet ikke er forenlig innenfor same areal: ”... The World Heritage Centre and IUCN reiterate the clear policy position of the World Heritage Committee that oil exploration is incompatible with World Heritage

status.....” En eventuell åpning for petroleumsvirksomhet som ikke kan finne sted innenfor rammene av vernet av Jan Mayen vil være i konflikt med norsk oppfølging av Verdensarvkonvensjonen.

DN ønsker å poengtere øyas sårbarhet, det er en isolert øy som er lite påvirket, og derfor et viktig referanseområde. DN forutsetter at aktivitetene som kreves for å gjennomføre konsekvensutredningen – f eks seismikk - under ingen omstendighet forutsetter betydelig økt aktivitet på land.

En eventuell oppgradering av flystripen vil representere et tidsskille og innebære at presset på øya/miljøverdiene vil kunne øke dramatisk – for eksempel i turistsammenheng. DN ønsker ingen økning i turisme i Jan Mayen naturreservat.

I forbindelse med verneplanarbeidet (opprettelse av Jan Mayen naturreservat) har DN presisert behovet for å revidere gammelt regelverk/forskrifter - som nå bare gjelder for de to virksomhetsområdene – samt utarbeide ”arealbruksplan” for disse områdene. DN mener dette er viktig da det bl.a. er naturverdier innenfor disse som bør bevares i størst mulig grad. DN mener dermed at det bør skje en avklaring rundt dette før eventuell utvidet bruk av områdene.

Ettersom det er vist til/klippet fra, og til og med avbildet DN's rapport oppfordrer vi til at den også refereres i litteraturlisten; Direktoratet for naturforvaltning 2007. Verneplan for Jan Mayen – forslag til opprettelse av Jan Mayen naturreservat. Rapport 2007-4. Trondheim. 50 s

Sjøfugl

Jan Mayen har betydelige forekomster av hekkende sjøfugl og er med sin isolerte beliggenhet en viktig lokalitet i dette havområdet. Sjøfugl er en av de mest sårbare dyregruppene i forhold til petroleumsaktivitet mht uhellsslipp til sjø. Kunnskapsgrunnlaget for sjøfuglbestandene på Jan Mayen er generelt dårlig, men gjennom SEAPOP har MD/DN igangsatt et arbeid for å styrke kunnskapene. Norsk polarinstitutt (NP) fikk i 2010 et oppdrag fra DN mht kartlegging av sjøfugl på Jan Mayen og dette arbeidet er nå i rapporteringsfasen. Avhengig av rapportens anbefalinger, er det vår ambisjon og på sikt å etablere fast overvåking etter modell av ”keysite”-overvåkingen på Svalbard og fastlandet (SEAPOP). Overvåkingsdataene vil også inngå i MOSJ.

Havbunn

Under 2.4.5 vises det til ulike undersøkelser av havbunnen som er gjennomført tidligere, men det er ikke nevnt noe om hvordan resultatene fra disse undersøkelsene tenkes brukt videre i prosessen. DN savner en forklaring på hvor dekkende særlig undersøkelsene i samarbeid med Island er, og hvilke resultater som kom ut av undersøkelsene.

Pelagiske ressurser

Det blir skrevet at kunnskapen om kommersielle fiskearter i havområdene rundt Jan Mayen vurderes som god. Ikke-kommersielle arter er ikke nevnt under 2. Kunnskapsstatus, men det nevnes kort at det er muligheter for undersøkelser av ikke-kommersielle fiskearter under 3.1 Forbedring av kunnskapsgrunnlaget. DN tolker dette som at det er kunnskapshull knyttet til disse artene.

Kommentarer til 3. Forslag til utredningsprogram

Generelt mener DN at det som blir presentert i 3. Forslag til utredningsprogram er lite detaljert med tanke på hvordan ulike miljøverdier vil utredes. Det er nevnt en del punkter for hvilke aktiviteter som tenkes å utredes, men dette er ikke knyttet opp mot hvordan konsekvenser for sårbare og verdifulle områder og arter er tenkt utredet. Det står at scenarier som etableres som utgangspunkt for

utredningen, vil favne løsninger for både gass- og oljeproduksjon. Vi mener også det er viktig at scenarier må kobles både til utforskning, utbygging, produksjon og avslutning av virksomhet, og ikke kun til produksjonsfasen. DN har i det følgende en del kommentarer til punkter vi mener er viktige å ta med i det videre arbeidet.

Areal som tenkes utredet

Under 3.2 Aktiviteter og perspektiv står det at fokus for utredningen vil være på det geografiske området som er vurdert å ha det største potensial for funn av petroleum, det som kalles "samarbeidsområdet". DN er enige at det bør være fokus på området som er vurdert å ha størst potensial for funn av petroleum, men siden det totale området som omfattes av åpningsprosessen er betydelig større enn samarbeidsområdet, må hele arealet også omfattes av utredningene for å fange opp områder som vurderes miljømessig uforenelige med aktivitet eller utfordrende mhp aktivitet. Konkrete områder som utredes bør velges slik at ulike utfall i miljøkonsekvenser synliggjøres, og for å synliggjøre eventuelle forskjellige forventinger mhp miljøkonsekvenser knyttet til aktivitet i ulike deler av utredningsområdet. DN mener det er viktig at ikke alt fokus for miljøutredninger blir i "samarbeidsområdet" dersom det er muligheter for aktivitet også utenfor dette området på et senere tidspunkt. Dette gjelder for alle punktene som er nevnt under.

Utbyggingsløsninger

Det er nevnt i forslaget til program at vurderinger av hvilke typer utbyggingsløsninger skal diskuteres med Oljedirektoratet. DN mener det er viktig at ulike utbyggingsløsninger blir diskutert i KU, for å belyse hvordan de ulike mulige løsningene vil kunne påvirke miljøet, samt for å synliggjøre ulike krav til beredskap og landbasert virksomhet de innebærer.

Meteorologiske - og fysiske forhold

Det bør gjøres en nærmere vurdering av foreliggende strømdata, kvaliteten på dem, begrensningene i dem, og i hvilken grad de vil kunne fange opp eventuell oljedrift mot Jan Mayen og omkringliggende områder i spredningsmodeller. Dette vil kunne gi et grunnlag for å vurdere om det er behov for høyere oppløsning på strømdataene som legges til grunn i spredningsberegninger knyttet til KU- prosessen. Dersom det viser seg at oppløsningen i de eksisterende strømdata er for lav, bør dette utredes nærmere. Resultater fra vurderinger og eventuelle videre utredninger knyttet til strøm må komme frem i KU.

Da havområdene rundt Jan Mayen er kjent for stor jordskjelvaktivitet, bør det utredes i KU hvordan jordskjelvaktivitet kan påvirke brønner/installasjoner, og hva disse forholdene vil ha å si for valg av utbyggingsløsninger. Historiske data for jordskjelvaktivitet bør benyttes for å vise påvirkning av jordskjelvaktivitet på areal som er inkludert i åpningsprosessen.

Det bør komme frem i KU hvilke havdybder det er i de områdene som er mest aktuelle for funn, og hva eventuell aktivitet på dypt vann vil ha å si for prosjektenes kompleksitet. Ut fra kartet i forslaget til program kan det se ut som om det vil være forholdsvis dype områder som er aktuelle mens det er de grunneste delene av arealet som er inkludert i åpningsprosessen forholdsvis nær Jan Mayen.

Det må utredes hvordan meteorologiske - og oseanografiske forhold vil påvirke mulighetene til ulike operasjoner. Slik vi tolker figur 5 og 7 og 8 vil forhold knyttet til bølgehøyde, vind og tåke påvirke mulighetene til å drive beredskapsoperasjoner knyttet til akutt forurensing i negativ grad. Dette mener vi bør utredes grundig og vises i KU.

Akutt forurensning

Når det gjelder oljedriftsmodelleringer og vurdering av konsekvenser og risiko for naturressurser, mener DN at det er viktig å vise resultater i KU for et representativt utvalg av hendelser, dette bør også inkludere store hendelser.

Programmet gir ikke noe informasjon om hvordan oljevernberedskap tenkes utredet. DN mener det er svært viktig at alle forhold rundt beredskap mot akutt forurensning blir diskutert grundig i KU, da inkludert begrensninger. Dette innebærer at det blir vurdert hva slags type beredskapsressurser man vil ha behov for, hvor beredskapsressurser skal lokaliseres, arealkrav på land som følge av dette og hva det vil ha å si for verneområdet, hvilke typer utbygginger på land må påregnes etc. Det må utredes om det i det hele tatt er mulig å operere beredskap kystnært og fra land på Jan Mayen, gitt de meteorologiske forutsetningene og geografiske/topografiske forholdene på øya.

Jan Mayen naturreservat

Når det gjelder utredninger knyttet til landområdene på Jan Mayen og verneområdet, viser vi til det som står skrevet under Kommentarer til 2. Kunnskapsgrunnlaget om Jan Mayen naturreservat.

Sjøfugl

Det står under 3.1 Forbedring av kunnskapsgrunnlaget at OED skal utarbeide planer for utredninger knyttet til sjøfugl i samarbeid med Norsk Polarinstittutt. Da DN har forvaltningsansvar for sjøfugl forventer vi at DN også blir involvert. DN har vært i dialog med NP vedr behovet for å styrke datagrunnlaget for sjøfuglressursene på Jan Mayen, både for å etablere et godt faglig grunnlag for konsekvensutredninger og på mer generell basis – permanent overvåking. NP har skissert et todelt opplegg der en del er knyttet til innsamling av demografiske data fra koloni-hekkende arter (i første omgang polarlomvi, krykkje, havhest og polarmåke). Tre av disse fire er listet i den nye rødlisten over trua arter (2010). Den andre delen har som mål å skaffe tilveie viktig kunnskap om artenes bruk av havområdene rundt Jan Mayen, i og utenfor hekkesesongen vha bla loggerteknologi. Dette er et kunnskapshull som også er påvist i forvaltningsplanen for Norskehavet. NINAs arbeid med ”åpent hav”-registreringer og modellering (som ledd i havbunnsundersøkelsene som planlegges) vil kunne fungere godt sammen med slike loggerstudier.

For å sikre et godt faglig grunnlag for vurdere konsekvenser av petroleumsaktivitet i området, er det mange aspekter som må belyses/studeres og i og med at både logistikk og metodikk for slike undersøkelser på Jan Mayen er tid- og ressurskrevende, er det fra vår side ønskelig at dette avklares og igangsettes så tidlig som mulig (2011). I og med at tidsaspektet er kritisk, har vi bedt NP konkretisere opplegget samt skissere kostnadsoverslag for 2011. Forslaget fra NP har en økonomisk ramme på til sammen ca 1,5 mill. Basert på erfaringer fra første feltsesong vil det kunne bli behov for justering/utvidelse bla mht bruk av satellittelemetri (tracking av fuglenes bevegelser i sanntid) og mer helhetlig tolking/tilrettelegging av kunnskapsgrunnlaget for konsekvensanalyser. DN ser det som naturlig at OED som ledd i åpningsprosessen for området tar en vesentlig del av kostnadene knyttet til denne operasjonen.

Vi ser det også som naturlig at OED utvider sitt økonomiske engasjement for å få inkludert Jan Mayen som ny permanent keysite i SEAPOP, da evt petroleumsaktivitet her vil være den dominerende, menneskelige påvirkningsfaktoren.

Havbunn

Det nevnes i forslaget til program at bunnundersøkelsene er forslått metodisk som en del av

MAREANO – prosjektet. Ut i fra den informasjonen DN har fått fra MAREANO ligger ikke kartlegging av havområdene rundt Jan Mayen i deres planer, og vi stiller spørsmålsteget ved hvordan undersøkelsene er tenkt gjennomført. DN mener uansett det er viktig at OED stiller tilstrekkelig med ressurser til havbunnskartlegging til rådighet i denne prosessen.

Det blir nevnt at det skal gjøres havbunnsundersøkelser med multistråle- ekkolodd, for så å undersøke interessante funn nærmere visuelt eller ved prøvetakning. DN mener at kartlegging visuelt med ROV el. bør benyttes i utstrakt grad. Resultater av og data fra alle havbunnsundersøkelsene må gjøres tilgjengelig og presenteres i KU, uansett i hvilken regi de blir gjennomført.

Havbunnsundersøkelser forutsettes også gjennomført innenfor den marine delen av virksomhetsområdet som gjøres rede for i verneforskriften for Jan Mayen, § 2. Dette innebærer området i og utenfor Båtvika.

DN ser gjerne at vi får anledning til å komme med innspill til selve planleggingen av havbunnsundersøkelsene.

Pelagiske ressurser

DN mener det er viktig at mulige konsekvenser på fisk fra fremtidig aktivitet blir utredet i KU. Dette gjelder både konsekvenser av utbyggingsløsninger og av eventuelle akuttutslipp, og for alle livsstadier hos fisk. I tillegg til de kommersielt viktige fiskeartene, bør også eventuelle konsekvenser for de ikke-kommersielle artene, både pelagiske og bentiske arter, utredes. DN mener også at effekter på fisk av akustisk støy i forbindelse med seismikkaktivitet bør utredes.

Det er nevnt at flere arter sjøpattedyr har leve- og kasteområder i tilknytning til Jan Mayen. Likevel er det ikke beskrevet hvordan risiko og konsekvenser for sjøpattedyr er tenkt utredet. Med tanke på havisens tilbaketrekking er det i dag mindre sannsynlig enn tidligere at havisen når Jan Mayen. Arter som er avhengige av isen vil dermed i mindre grad være aktuelle å finne i arealet som er en del av åpningsprosessen, særlig gjelder dette isbjørn. DN mener likevel det er viktig å inkludere sjøpattedyr i utredningene. Det bør i tillegg til effekter av utbygging, forurensing etc. også fokuseres på effekter av akustisk støy på sjøpattedyr, med tanke på den planlagte seismikkaktiviteten.

Vi vurderer det også relevant å trekke inn vurderinger av mulige konsekvenser av evt fremtidig virksomhet knyttet til høy biodiversitet / store forekomster av miljøverdier ved polarfronten.

Avslutningskommentar

DN ser frem mot å bidra i forbindelse med de kommende utredningene av miljøverdier, og håper at prosessen videre vil fortsette å være tilsvarende åpen og inkluderende.

Med hilsen

Direktoratet for naturforvaltning

Elektronisk dokumentert godkjenning, uten underskrift
Brit Veie-Rosvoll e.f.
seksjonssjef

Guro Sylling